

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3358/2019. (XII. 16.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 39. § (7) bekezdésének második mondata, 63. § (2) bekezdés g) pontja, valamint (2a)–(2b) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a Kúria Mfv.II.10.064/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 39. § (7) bekezdésének második mondata, 63. § (2) bekezdés g) pontja, valamint (2a)–(2b) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Abtv. 27. § alapján pedig az indítványozó a Kúria Mfv. II.10.064/2018/7. számú ítéletével szemben fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte a kúriai ítéletnek a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.63/2017/11. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését.
- [2] Az eljáró bíróság által megállapított tényállás szerint a kormánytisztviselő státuszú, koordinációs gépjárművezető vizsgabiztos indítványozó 1993-tól fennálló jogviszonyát munkáltatója a Kttv. 63. § (2) bekezdés g) pontjára és (2b) bekezdésére, 23. § (1) és (3) bekezdésére, 25. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 39. § (1) és (7) bekezdésére utalással foglalkoztatást kizáró „semmisségi okra” hivatkozva azonnali hatállyal megszüntette. A jogviszony megszüntetésére azt követően került sor, hogy a rendőrhatalóság hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntetnének megalapozott gyanúja miatt gyanúsítottként kihallgatta az indítványozót, amiről az indítványozó tájékoztatta a munkáltatót. Az indítványozó a felmentéssel szemben panasszal fordult a Kormánytisztviselői Döntőbizottsághoz, de panaszát a JHÁT-PDF/1403/9/2016. számú határozattal elutasították. Az indítványozó e határozat felülvizsgálata iránt pert indított a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál arra hivatkozással, hogy a Döntőbizottság a tényleges felmentési ok vizsgálata nélkül jutott annak a megállapítására, hogy a felmentés jogszerű volt. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Debreceni Törvényszék 2.MF.21.059/2017/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Kttv. érintett rendelkezéseit kifogásolta. Állítása szerint a jogalkotó a Kttv. 2015-ös módosítása révén a már érvényesen létrejött jogviszonyok vonatkozásában utólagos jogalkotással állapított meg egy új hátrányos jogkövetkezményt, megsértve így a visszaható hatályú jogalkotás és az önkényesség tilalmát, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét. Az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében garantált ártatlanság vélelméhez fűződő jogába ütközőnek tartotta azt, hogy a Kttv. támadott szabályai értelmében „az érvényesen létrejött jogviszony érvénytelenség vagy más jogcímen történő, azonnali hatályú, automatikus megszüntetése pusztán a büntetőeljárás megindulása tényénél fogva” kötelező. Ez szerinte sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, a foglalkozás szabad megválasztásához való jogát is, mert a „közhivataltól (közszolgálattól) így automatikusan elzárásra kerül, anélkül, hogy bárki vizsgálná, magatartása okot adott-e erre”. Sérti továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánszférához való jogát is, mert az indítványozó szerint „reputációja, jó hírneve, ekként magánszférája aránytalanul sérül”, ha a foglalkoztatási jogviszonyát – tényleges magatartásának

értékelése nélkül – megszüntetik, mely egyúttal azt a látszatot keltheti, hogy a terhére rótt cselekményt valóban, bizonyítottan elkövette.

- [4] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogával is ellentétesnek vélte a támadott szabályozást. Szerinte a bírósághoz fordulás jogát sérti, ha a kormánytisztviselői jogviszonyának megszüntetése kapcsán a Kttv.-ből következő automatizmus miatt a bíróság munkajogilag nem értékelheti a megszüntetésre okot adó munkavállalói magatartást. Hasonló okokból a jogorvoslathoz való jogának sérelmére is hivatkozott. Mindezen túlmenően az indítványozó a Kttv. kifogásolt rendelkezései kapcsán állította, hogy az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését is sértik. Azzal érvelt, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye is biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot és a bírósághoz fordulás jogát, a jogbiztonság követelményét, az ártatlanság védelmét, a magánszféra védelmét, valamint a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot, és ezeket az Egyezménybe foglalt jogokat is sérti a támadott szabályozás.
- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában támadta a Kúriának a jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntését. Azzal érvelt, hogy a bírói jogértelmezés a jogkövető magatartástól való tartózkodásra ösztönzi a munkavállalót: úgy vélte, hogy a Kttv. 83/A. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettség munkavállalói teljesítése esetén a bírói jogértelmezés folytán kedvezőtlenebb helyzetbe kerül, mivel így a számára garanciákat nyújtó méltatlansági vagy fegyelmi eljárás lefolytatása nélkül kell megszüntetni a jogviszonyát. Az indítványozó állította ezért, hogy a bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében garantált ártatlanság védelméhez fűződő, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát sérti. Ellentétes továbbá az Alaptörvény 28. cikkével is, ami a jogszabályok értelmezésére vonatkozóan kötelezettséget ír elő a bíróságok számára. Aggályosnak tartotta továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga szempontjából azt, hogy a kúriai ítéletben foglalt jogértelmezésre nem volt lehetősége reagálni, és így nem vitathatta azt, hogy az érvénytelenség következményének kiterjesztése az egyébként érvényesen létrejött jogviszonyok és megállapodások körére milyen következménnyel jár.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírói, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[7] 2. A Kttv. érintett rendelkezései:

„39. § (7) Az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételek alól – a 41. § (1) bekezdés a) pontja kivételével – felmentés nem adható. A kormánytisztviselőnek a kormányzati szolgálati jogviszony teljes időtartama alatt meg kell felelnie az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételeknek.”

„63. § (2) A kormányzati szolgálati jogviszonyt felmentéssel meg kell szüntetni, ha

[...]

g) a foglalkoztatást kizáró ok jut a munkáltató tudomására;

[...]

(2a) A (2) bekezdés g) pontja alapján az államigazgatási szerv a kormányzati szolgálati jogviszonyt – a (2b) bekezdésben foglalt kivétellel – azonnali hatállyal megszünteti.

(2b) A (2) bekezdés g) pontja alapján az államigazgatási szerv a kormányzati szolgálati jogviszonyt a 25. § (1) bekezdése alapján azonnali hatállyal megszünteti és az érvénytelenség jogkövetkezményeit alkalmazza,

a) ha a kormánytisztviselő a 42. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettségének ismételt szabályszerű felhívásra sem tesz eleget és nem bizonyítja, hogy a kötelezettség elmulasztása menthető okból történt, vagy

b) ha a foglalkoztatást kizáró és a 42. § (1)–(3) bekezdése alapján vizsgálendő követelményeknek való megfelelést a kormánytisztviselő a bünyügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvánnyal nem tudja igazolni vagy a foglalkoztatást kizáró ok egyéb módon a munkáltatói jogkör gyakorlójának a tudomására jut.”

III.

[8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a Kúria az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható döntése ellen fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2019. március 11-én elektronikus úton vette át, alkotmányjogi panaszát 2019. május 9-én elektronikus úton nyújtotta be az alapügyben eljáró elsőfokú bíróságon, az Alkotmánybírósághoz címezve. Az indítványozó magánszemély mint a támadott kúriai ítélettel lezárt per felperese érintettnek minősül. A kérelem megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésébe foglalt feltételeknek, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, ami megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, illetve ami az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés, illetve 27. §]; b) az eljárás megindításának indokát (a munkáltató a Kttv. érintett rendelkezései alapján az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát foglalkoztatást kizáró „semmisségi okra” tekintettel megszüntette, és az eljáró bíróság szerint a jogviszony megszüntetése jogszerűnek minősült); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Kttv. 39. § (7) bekezdésének második mondata, valamint 63. § (2) bekezdés g) pontja, illetve (2a)–(2b) bekezdése]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (2) bekezdés; XII. cikk (1) bekezdés; VI. cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései; Q) cikk (2) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályok, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések, illetve bírói döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.

[10] Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett a testület elé.

IV.

[11] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság az indítványnak megfelelően először az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszt vizsgálta.

- [13] 1.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát mindenekelőtt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással terjesztette elő. Azt állította, hogy a Kttv. támadott rendelkezéseinek beiktatásával a törvényhozó 2015-től a már érvényesen létrejött jogviszonyok vonatkozásában utólagos jogalkotással állapított meg új hátrányos jogkövetkezményt, megsértve így a visszaható hatályú jogalkotás és az önkényesség tilalmát, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta azt a korábbi értelmezését, mely szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése önmagában nem alapvető jogot tartalmaz, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [15] Az Alkotmánybíróság áttekintette a visszaható hatály tilalmára vonatkozó, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló gyakorlatát, amelyből az adott esettel összefüggésben az alábbiakra tartotta szükségesnek rámutatni.
- [16] A jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – többek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak tényleges lehetőségük legyen arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében pedig a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek [lásd pl.: 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]]. Az Alkotmánybíróság többször kifejtett álláspontja szerint valamely új szabályozás kiterjedhet a múltban keletkezett jogviszonyokra is, azonban e jogviszonyokból származó jogokat-kötelezettségeket csak a hatálybalépés utáni időtől érintheti, ezt akár súlyosbító értelemben is [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]–[60]]. Nincs akadály annak, hogy a jogalkotó a múltban keletkezett jogviszonyokból származó jogokat és kötelezettségeket szabályozzon, amennyiben az új szabályozás ezeket a jogokat és kötelezettségeket hátrányosan csak a hatálybalépés utáni időtől fogva érintheti, hiszen a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem értelmezhető akként, hogy a fennálló tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyok a jövőre nézve semmilyen esetben sem alakíthatóak át, vagy változtathatók meg [3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [11]–[12]].
- [17] A Kttv.-nek az indítványozó által támadott 63. § (2) bekezdés g) pontjával, 63. § (2a)-(2b) bekezdésével, valamint 39. § (7) bekezdésének második mondatával kapcsolatban megállapítható, hogy azokat – a 2015. március 31-én elfogadott és 2015. április 7-én kihirdetett – az egyes jogállási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi XXXII. törvény iktatta be 2015. április 15-i hatállyal. Ezek a 2015. április 15-től hatályos rendelkezések részben a kormánytisztviselők alkalmazási feltételeit szigorították, részben pedig a kormányzati szolgálati jogviszony megszüntetésének újabb indokát állapították meg. A Kttv.-nek ezeket a szolgálati jogviszonyra nézve szigorúbb rendelkezéseit hatályba lépésüket követően alkalmazták az indítványozóval szemben: az indítványozó 2016. szeptember 7-i kihallgatásával összefüggésben a munkáltató 2016. szeptember 23-án – 2016. szeptember 26. napjával – szüntette meg a jogviszonyát. A Kttv. támadott rendelkezései tehát hatálybalépésük után egy év elteltével érintették hátrányosan az indítványozó fennálló tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyát. A jelen indítvány alapján így nem állapítható meg, hogy a Kttv. támadott rendelkezései az indítványozót sértő módon a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába, s ekként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköznek.
- [18] 1.2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság vizsgálta továbbá azt, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében garantált ártatlanság védelméhez fűződő jog sérelmét eredményezik-e a Kttv. támadott szabályai, amelyek értelmében a törvényben felsorolt bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás esetén az érvényesen létrejött kormányzati szolgálati jogviszony megszüntetése kötelező.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több ügyben {elsőként a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.), majd a 3313/2017. (XI. 30.) AB határozatban, illetve a 3106/2018. (IV. 9.) AB határozatban} értelmezte és alkalmazta az ártatlanság védelmét. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatát is felhasználva, összefoglalóan állapította meg a következőket: „Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor. Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül” (Indokolás [20]).

- [20] Az Abh1. is utalt rá, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában kiterjesztően értelmezte az ártatlanság védelmét abból a megfontolásból, hogy az a jogállam által védett élet- és jogviszonyok körében egyre több területen érvényesül. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes abban a kérdésben, hogy az ártatlanság védelméből eredő jogvédelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az Abh1. az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát felidézve hangsúlyozta, hogy „[a]z ártatlanság védelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrányok okozhatnak”; az ártatlanság védelmének alkotmányos elvével való szoros összefüggés ugyanakkor esetenként vizsgálendő (Indokolás [22]).
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben állást foglalt már arról, hogy a munkaviszonyhoz szükséges alapvető bizalom fenntartása nem várható el a munkáltatótól, ha az a bűncselekmény, ami miatt a munkavállalóval szemben büntetőeljárás indult, a munkaviszonyával, munkavégzésével áll összefüggésben; a nyilvánvalóan bekövetkezett munkáltatói bizalomvesztés megalapozza a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint: „Általánosságban megállapítható, hogy a bizalomvesztés sokkal szélesebb körben és más kontextusban érvényesül, mint a büntetőjogi felelősség kimondása, és a bizalomvesztés a felelősség megállapításával nincs is közvetlen összefüggésben, hiszen a bizalomvesztés nem a bűnösséghez kapcsolódó büntetőjogi fogalom. A bizalomvesztés nem a bűnösséget kimondó ítélet egyenes következménye, mint ahogy a bizalom helyreállása sem következik egy felmentő ítéletből.” (Indokolás [32])
- [22] A jelen esetben is vizsgálendő volt a fentiekből következően, hogy az ártatlanság védelmével szoros összefüggésben állnak-e a Kttv. érintett rendelkezései, amelyek kötelezővé teszik a szolgálati viszony azonnali hatályú megszüntetését, ha a kormánytisztviselő a Kttv. 39. §-ában felsorolt bűncselekmények miatt büntetőeljárás hatálya alatt áll. Az Alkotmánybíróság a Kttv. érintett rendelkezései kapcsán is rámutat arra, hogy ha a munkaviszony fenntartásához szükséges alapvető bizalom a munkavállaló ellen indított büntetőeljárás miatt személyével szemben megrendül és emiatt a munkáltató megszünteti a jogviszonyát, akkor ez nem a büntetőjogi felelősséghez kapcsolódó jogkövetkezmény. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha törvény írja elő a munkaviszony megszüntetését súlyos, csak a munkáltató munkakörével összefüggésben elkövethető bűncselekmény, így különösen a vesztegetés büntette miatt az alapügyben indított büntetőeljárásra tekintettel. Miután az ilyen bűncselekmény nyilvánvalóan alkalmas a betöltött munkakör, s ezáltal a munkáltató tekintélyének a rombolására, az e bűncselekmény miatt indított büntetőeljárás szükség szerint kiváltja a munkaviszony fenntartásához szükséges alapvető bizalom megszűnését. A munkaviszony kötelező megszüntetésére vonatkozó érintett szabályozás ezért nem minősül olyanak, mint ami a büntetőjogi felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a büntetőjogi felelősség megállapítása nélkül alkalmaz, melyet az ártatlanság védelme hivatott kizárni. A jelen indítvány alapján így nem állapítható meg, hogy a Kttv. támadott rendelkezései az indítványozó ártatlanság védelméhez fűződő jogát sértik.
- [23] 1.3. Az indítványnak megfelelően az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a Kttv. támadott rendelkezései sértik-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánszférához való jogát, különösen jó hírnevének tisztelgésben tartásához való jogát. Az indítványozó szerint e joga sérül, ha az érintett rendelkezések a Kttv.-ben taxatív felsorolt bűncselekmények miatt megindított büntetőeljárás esetén mintegy automatikusan kötelezővé teszik a kormánytisztviselői jogviszonyának a megszüntetését (az indítványozó szerint azt a látszatot keltve, mintha a terhére rótt cselekményt valóban, bizonyítottan elkövette volna, s így a büntetőjogi felelőssége fennállna). Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyának ezen állítólagos automatizmus útján történő megszüntetése miatt munkavállalói magatartásának munkajogi értékelése, s így számára az érdemi jogorvoslat lehetősége is kizárt, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogaiba ütközőnek is vélte a támadott szabályozást. Sérti szerinte az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, a foglalkozás szabad megválasztásához való jogát is, hogy a „közhivataltól (közszolgálatától) így automatikusan elzárásra kerül, anélkül, hogy bárki vizsgálná, magatartása okot adott-e erre”.
- [24] A fentiekben az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a büntetőeljárás megindítása nyomán a munkaviszony megszüntetésére kötelező szabályozás nem a büntetőjogi felelősséghez kapcsolódó hátrányos jogkövetkezményt állapít meg. Nem helyálló tehát az az indítványozói feltételezés, hogy a Kttv. a büntetőjogi felelősséghez kapcsol automatikusan hátrányos jogkövetkezményt, amire az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, XII. cikk (1) bekezdésében, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogainak sérelmét alapította. A téves feltevésre hivatkozva állított alapjog-sérelem – az indítványozó magánszférához való jogát,

tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve jogorvoslathoz való jogát, valamint foglalkozás szabad megválasztásához való jogát érintően – nem volt ezért megállapítható.

- [25] 1.4. Az indítványozó a Kttv. kifogásolt rendelkezései kapcsán az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, mivel szerinte az Emberi Jogok Európai Egyezménye több cikkét – a tisztességes eljáráshoz való jogot és a bírósághoz fordulás jogát [6. cikk (1) bekezdés], a jogbiztonság követelményét [6. cikk (1) bekezdés], az ártatlanság védelmét [6. cikk (2) bekezdés], a magánszféra védelmét (8. cikk), valamint a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot (8. cikk) – sérti a támadott szabályozás.
- [26] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványi kérelemnek határozottnak kell lennie, s ennek érdekében indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével összefüggésben az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló kérelmét megalapozó indokolást nem terjesztett elő, kizárólag felsorolta az Emberi Jogok Európai Egyezménye több, sérülni vélt cikkét. Az Alkotmánybíróság ezért – figyelemmel arra, hogy a határozottság követelményének minden támadott jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön kell teljesülnie – mellőzte e vonatkozásban az indítvány vizsgálatát.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz alapján a támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálatát az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel végzi el. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alkotmánybíróság már többször rámutatott arra, hogy: „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [28] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában támadta a Kúriának a jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntését. Azzal érvelt, hogy a bírói jogértelmezés a jogkövető magatartástól való tartózkodásra ösztönzi a munkavállalót: úgy vélte, hogy a Kttv. 83/A. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettség munkavállalói teljesítése esetén kedvezőtlenebb helyzetbe kerül, mivel így a számára garanciákat nyújtó méltatlansági vagy fegyelmi eljárás lefolytatása nélkül kell megszüntetni a jogviszonyát. Az indítványozó ezért állította, hogy a bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében garantált ártatlanság védelméhez fűződő, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát sérti. Ellentétes továbbá az Alaptörvény 28. cikkével is, ami a jogszabályok értelmezését érintően kötelezettséget ír elő a bíróságok számára.
- [29] Az indítvánnyal ellentétben nincs arról szó, hogy a bírói jogértelmezés tájékoztatási kötelezettségének megsértésére ösztönöznék a munkavállalót. A Kttv. 83/A. §-a kötelezi a kormánytisztviselőt arra, hogy a munkáltatóját tájékoztassa arról, ha vele szemben közbűri üldözendő büntett megalapozott gyanúját közölték. A kötelezett a munkáltatót erről a megalapozott gyanú közlését követő tizenöt napon belül köteles írásban tájékoztatni. Az alapügyben a bíróság, illetve a Kúria a Kttv. 83/A. §-át figyelembe véve járt el. Az indítványozó állításával szemben tehát nem állapítható meg, hogy a bíróság jogértelmezése törvényellenes, és a törvénysértés miatt az indítványozó által állított módon az Alaptörvénybe ütköző lenne.
- [30] 2.2. Sérelmezte továbbá az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga szempontjából azt, hogy a kúriai ítéletben foglalt jogértelmezésre nem volt lehetősége reagálni, és nem vitathatta, hogy az érvénytelenség következményének kiterjesztése az egyébként érvényesen létrejött jogviszonyok és megállapodások körére milyen következménnyel jár.
- [31] Az indítványozó állításával szemben megállapítható ugyanakkor, hogy közvetlenül a Kttv. 63. § (2b) bekezdéséből, és nem a bírói jogértelmezésből következik az, hogy ha az államigazgatási szerv a Kttv. 63. § (2) bekezdés g) pontja alapján a kormányzati szolgálati jogviszonyt a 25. § (1) bekezdése szerint azonnali hatállyal megszünteti, akkor az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmaznia. Erre a kifejezett törvényi szabályozásra egyébként az ügyben eljáró bíróságok mindegyike utalt. Nem helytálló ezért az az indítványozói állítás, hogy a felmentése kapcsán az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazásából származó jogsérelme a bírói

jogértelmezéssel, illetve kizárólag a kúriai jogértelmezéssel állna összefüggésben, ami miatt a jogorvoslathoz való joga sérült volna. Ezért az indítványi kérelem ezen eleme alapján sem volt megállapítható a bírói jogértelmezéssel összefüggésben az Alaptörvény sérelme.

- [32] 3. Minderre figyelemmel az indítvány alapján a Kttv. támadott rendelkezéseinek, valamint a támadott bírói döntésnek az Alaptörvénybe ütközése nem volt megállapítható. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2019. december 3.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/892/2019.

